

**CAP A UN GOVERN LOCAL METROPOLITÀ:
EL POTENCIAL DE LA LLEI DE L'ÀREA
METROPOLITANA DE BARCELONA**

SUMARI

1. El reconeixement de l'autonomia de l'AMB

2. Potestats públiques i competències de l'AMB: cap un 'govern local' metropolità

2.1. Les potestats i prerrogatives de l'AMB

2.2. Les competències de l'AMB

2.3. La clàusula general de competències

2.4. Cap un 'govern local' metropolità

3. La projecció de l'AMB

3.1. La projecció de l'AMB cap als municipis metropolitans

3.2. La projecció exterior de l'AMB

3.3. Cap al reconeixement constitucional de les àrees metropolitanes

4. Conclusions

Referències bibliogràfiques

CAP A UN GOVERN LOCAL METROPOLITÀ: EL POTENCIAL DE LA LLEI DE L'ÀREA METROPOLITANA DE BARCELONA

Resum

S'analitzen els ordenaments europeu (Carta europea de l'autonomia local), espanyol (Llei de Bases de règim local i la relativa jurisprudència constitucional) i català (Llei de l'Àrea metropolitana de Barcelona) pel que fa al reconeixement de l'autonomia, el règim de les competències i l'atribució de potestats i prerrogatives públiques a l'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB). En la seva virtut es caracteritza l'AMB com una veritable entitat de govern local habilitada per formular polítiques públiques d'ordenació de la vida econòmica i social del seu territori. S'analitzen, així mateix, les possibilitats legals de formular polítiques comunes amb els municipis metropolitans i de projecció exterior del territori metropolità. Finalment, s'invoca alguna experiència europea comparada per plantejar la conveniència del reconeixement constitucional de les institucions metropolitanes.

Paraules clau: Àrea Metropolitana de Barcelona, govern local, autonomia local, competències locals, forma constitucional.

1. El reconeixement de l'autonomia de l'AMB

La consolidació de l'AMB, recuperada 'des de baix' després del seu desmembrament l'any 1987, a través de la dinàmica associativa i consorcial dels municipis, i confirmada definitivament per la Llei 31/2010 (LAMB), obre unes noves possibilitats de projecció del mateix fet metropolità i del seu més adequat tractament.

L'art. 1.3 LAMB estableix que "L'Àrea Metropolitana de Barcelona té personalitat jurídica pròpia i plena capacitat i autonomia per a complir les seves finalitats". Per la seva banda, l'art. 4 LAMB, en fixar els principis generals pels quals es regeix l'actuació de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, enumera en primer lloc el d'"Autonomia local, que garanteix l'exercici de l'actuació sota la seva responsabilitat estricta".

Aquesta declaració és rellevant perquè ni la Constitució, ni l'Estatut d'Autonomia (EAC), ni la Llei de Bases de Règim Local (LBRL), quan declaren i garanteixen

l'autonomia local, no l'atribueixen a les àrees metropolitanes. De manera que és la LAMB la que fa una aposta per a un model d'organització dotada d'autonomia. Certament, l'autonomia de l'AMB no queda tan blindada com si hi hagués una garantia constitucional de dita autonomia, i és cert que queda a mans del legislador ordinari donar-hi un major o menor contingut. Tot i que, un cop reconegut pel legislador l'existència del "fet metropolità" a què al·ludeix l'art. 93 EAC, és difícil desconèixer-lo posteriorment.

Pot ser bo tenir present que a altres països europeus, com a Itàlia, s'han realitzat reformes constitucionals per incloure les ciutats metropolitanes com a elements bàsics de l'organització territorial de l'Estat, amb autonomia, estatuts propis i facultats i funcions d'acord amb les principis establerts a la pròpia Constitució¹.

A nivell de les institucions europees, la Carta Europea de l'Autonomia Local (CEAL) també garanteix l'autonomia de les entitats locals i en concreta els continguts. Però Espanya, al ratificar-la l'any 1988, va formular, per un costat, una declaració indicant que la CEAL només s'aplicava a les entitats regulades als arts. 140 i 141 de la Constitució (municipis i províncies); i per altra banda, va formular una reserva sobre l'aplicació de l'art. 3.2 de la Carta, en el sentit d'entendre que l'elecció directa per sufragi universal no havia de ser necessàriament posada en pràctica a totes les entitats locals.

En aquest sentit, una eventual aproximació de l'organització metropolitana a la de les províncies (o vegueries), —que podria arribar a un procés de refosa institucional en la línia senyalada per l'Informe de la Comissió d'experts sobre l'Organització Territorial de Catalunya de l'any 2.000 (Font i Llovet, 2010)—, permetria assegurar a l'AMB la protecció constitucional de la seva autonomia.

Fins i tot, la reserva feta per Espanya a la CEAL podria entendre's que no exclou les àrees metropolitanes del seu àmbit d'aplicació. En efecte, és possible considerar que l'àrea metropolitana és una de les "agrupacions de municipis distintes de la província" a què es refereix l'art. 141.3 CE², i en conseqüència "una de les

¹ Entre molts altres, vegeu Di Lascio (2015).

² Així ho assenyalava, per exemple, el Dictamen del CGE núm. 15/2014, en el seu FJ 3, quan diu que: "la Constitució (...) no exclou la possibilitat de la seva existència [àrees metropolitanes] quan, en el seu article 141.3, disposa que "es podran crear agrupacions de municipis diferents de la província", de manera que "entre les altres entitats locals no esmentades en la Constitució tindrien cabuda les entitats metropolitanes".

col·lectivitats locals regulades a l'art. 141 CE" a les que sí que és d'aplicació la CEAL, segons la reserva efectuada per Espanya.

En qualsevol cas, tot partint d'una situació que no és desfavorable, hi ha encara una àmplia perspectiva de millora en el reconeixement i la configuració normativa de la garantia de l'autonomia de l'AMB, així com les opcions obertes per a la seva organització política³.

2. Potestats públiques i competències de l'AMB: cap un 'govern local' metropolitana

La qualificació de l'AMB com a entitat local supramunicipal "de caràcter territorial" (art. 1.2 LAMB) —qualificació que no era obligada i que és fruit d'una decisió del legislador⁴— permet sostenir que, a diferència de les entitats funcionals creades l'any 1987, la seva actuació no està restringida a unes matèries concretes, sinó que té una universalitat de fins, i no està limitada quant als instruments jurídics a utilitzar.

2.1 Les potestats i prerrogatives de l'AMB

En efecte, tant la regulació de les potestats i prerrogatives de l'AMB (art. 3.1 LAMB), com la de les competències metropolitanas (arts. 13 i ss. LAMB) ofereixen un marc d'actuació molt potent.

En primer lloc, pel que fa a les potestats públiques, l'AMB te atribuïdes totes aquelles polítiques pròpies dels poders públics territorials que li permeten establir veritables polítiques públiques pròpies i sota la seva responsabilitat. En especial, es tracta de les primeres potestats enumerades a l'art. 3.1 LAMB: "a) la potestat normativa per a aprovar reglaments; b) la potestat d'autoorganització; c) les potestats tributària, tarifària i financera; d) les potestats de planificació i programació; e) La potestat expropiatòria"

I és important destacar que l'art. 3.4 LAMB introdueix una concreció molt significativa sobre l'abast de la potestat normativa metropolitana i la seva capacitat d'articular polítiques públiques: "L'Àrea Metropolitana de Barcelona, per mitjà de la seva potestat normativa i reglamentària i en l'àmbit de les seves competències, entre altres objectes, pot regular: a) l'exercici d'activitats dels particulars, tot sotmetent-les a llicència o autorització prèvies, a comunicació prèvia o declaració responsable i a altres mesures d'inspecció i control administratiu d'acord amb la legislació sectorial corresponent; b) l'organització i el funcionament dels serveis i les activitats de la seva competència, amb l'adopció de les diverses formes de gestió dels serveis públics establertes per les lleis".

Així, doncs, l'AMB es configura com un veritable 'govern local' que pot incidir directament en la posició jurídica dels ciutadans delimitant, restringint, o bé ampliant la seva esfera de drets i llibertats. Una possibilitat que sempre s'ha assenyalat com una de les mancances principals per fer de la província una veritable

entitat local territorial (Fundación Democracia y Gobierno Local, 2011).

2.2 Les competències de l'AMB

En segon lloc, pel que fa a les competències metropolitanas, també és molt significativa la forma en què la Llei efectua el seu reconeixement. D'una banda, l'article 13.1 LAMB disposa: "L'Àrea Metropolitana de Barcelona exerceix les competències que li atribueix aquesta llei, les que li poden atribuir altres lleis i, amb l'acceptació prèvia, les que li deleguen els municipis i altres administracions". Això vol dir, d'entrada, que no hi ha un *numerus clausus* en les matèries i competències metropolitanas, i que en conseqüència no hi ha cap àmbit material exclòs, per principi, de la possible actuació de l'AMB⁵. El legislador ho podrà concretar i, en el seu cas, redistribuir les competències assignades a altres nivells locals, autonòmics o estatals.

En aquest sentit, l'art. 84.3 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya atribueix al legislador la distribució entre els diverses administracions locals —on cal incloure les àrees metropolitanas— de les responsabilitats públiques indicades a l'art. 84.2 EAC, que inclou el llistat de les matèries en les quals està garantit que els ens locals han de tenir competències.

Es reconeix, per tant, una capacitat general de l'AMB, una disponibilitat institucional, per poder intervenir en qualsevol camp de les polítiques públiques, ja sigui amb competències pròpies i sota la seva responsabilitat, ja sigui amb competències delegades i per tant col·laborant en l'execució de polítiques públiques d'altres governs, locals, autonòmics o estatals.

Pel que fa a les competències pròpies, cal traslladar la doctrina del Tribunal Constitucional, formulada en la STC 41/2016, en el sentit d'entendre que l'art. 7.4 LBRL, en la redacció donada per la LRSAL, permet l'exercici 'espontani' de competències pels ens locals —i per tant per l'AMB— sense una atribució legal expressa:

"Su ejercicio no requiere de una habilitación legal específica, pero es posible solo si: 1) no hay riesgo para la sostenibilidad financiera de la hacienda municipal; 2) no se produce la ejecución simultánea del mismo servicio con otra Administración; 3) hay informe previo vinculante de la Administración competente por razón de la materia (que señale la inexistencia de duplicidades) y de la Administración que tenga atribuida la tutela financiera (sobre la sostenibilidad financiera de las nuevas competencias).

Cumplidas estas exigencias, el municipio podrá ejercer la competencia "en régimen de autonomía y bajo la propia responsabilidad, atendiendo siempre a la debida coordi-

³ Les necessitats de millora dels mecanismes de garantia de l'autonomia local són també observables, i amb major fonament, en relació als municipis Font i Llovet, 2018).

⁴ Dictamen 14/2010 del Consell de Garanties Estatutàries

⁵ La STC 41/2016 reconeix que a l'art. 25 LBRL no hi ha *numerus clausus* de competències municipals (Gracia Retortillo, 2016).

nación en su programación y ejecución con las demás Administraciones Públicas” (art. 7.2 LBRL). Por eso la doctrina las ha denominado, en positivo, competencias “propias generales”. Se distinguen de las competencias propias del art. 25 LBRL, no por el nivel de autonomía de que dispone el municipio que las ejerce, sino por la forma en que están atribuidas. Si las reguladas en el art. 25 LBRL son competencias determinadas por la ley sectorial, las previstas en el art. 7.4 LBRL están directamente habilitadas por el legislador básico, quedando su ejercicio sujeto a la indicada serie de condiciones.”

Així, doncs, a la vista d'aquesta doctrina constitucional formulada en ocasió de l'art. 7.4 LBRL, cal subratllar que aquest precepte es refereix a les competències de totes les entitats locals i, en conseqüència, també a les de les àrees metropolitanes. L'AMB disposa, per tant, d'unes “competències pròpies generals”, que no cal que estiguin habilitades expressament per la seva Llei reguladora ni per cap altra norma, i que poden produir-se, diu el Tribunal, “en qualsevol àmbit material”.

Com es pot comprendre, en l'anterior visió hi ha una *vis expansiva* de gran relleu, que cal tenir en compte, i que cal emmarcar en el conjunt de limitacions que el mateix art. 7.4 LBRL estableix de cara a l'exercici concret de dites competències. En un cert sentit, aquesta formulació és coherent amb la clàusula general de competències que es conté a l'art. 13.2 LAMB al que ens referirem a continuació.

Abans, però, cal una petita referència a les competències delegades que pot rebre l'AMB per part d'altres nivells de govern i administració. En aquest punt val la pena recordar que el projecte de Llei de Governos Locals presentat al Parlament de Catalunya l'any 2013 preveia expressament una possible delegació de competències de les vegueries a les comarques i a les àrees metropolitanes, en un context en el qual les comarques podien ser substituïdes per l'àrea metropolitana. Aquesta possibilitat de delegació es manté vigent en virtut de la pròpia LAMB, i per tant amb la seva aplicació és factible una dinàmica de progressiva ‘metropolitanització’ d'algunes competències avui dia provincials o comarcals. I, en un altre sentit, la Llei també preveu la delegació en l'AMB de competències per part de la Generalitat.

En tot cas, des del punt de vista material, s'ha de destacar que la LAMB efectua una ampliació notable de les competències expressament reconegudes a l'AMB en relació a les que tenien atribuïdes les entitats metropolitanes precedents, noves competències que per la seva naturalesa i contingut configuren un marc d'actuació general en el camp de les polítiques públiques força ample. Això és especialment visible en els àmbits del desenvolupament econòmic i social i en el de la cohesió social i territorial (art. 14, G) i H) LAMB). Després hi tornarem.

2.3 La clàusula general de competències

D'altra banda, l'art. 13.2 LAMB estableix: “L'Àrea Metropolitana de Barcelona pot prestar els serveis i promoure les activitats que contribueixen a satisfer les necessitats i les aspiracions dels municipis que la integren, sens perjudici de les competències que corresponen a altres administracions públiques”. Aquesta és la denominada “clàusula general de competències”, no llunyana a la que figura a l'art. 25 de la LBRL, modificat per la LRSAL, i també a l'art. 58 de la Llei 22/1998, de la Carta Municipal de Barcelona, i a l'art. 3 de la Llei 1/2006, del Règim Especial de Barcelona.

Una plasmació especialment efectiva d'aquesta clàusula és la que figura a l'art. 4.2 CEAL, quan estableix que “Les entitats locals tenen, dins l'àmbit de la llei, llibertat plena per a exercir la seva iniciativa en qualsevol matèria que no estigui exclosa de la seva competència o atribuïda a una altra autoritat”. D'altra banda, l'art. 84.3 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya invoca expressament la CEAL, i el seu principi de subsidiarietat, com a criteri per a l'assignació de responsabilitats públiques entre les diverses administracions locals.

Aquest marc normatiu indica una dinàmica tendencialment favorable a la interpretació positiva de la clàusula general de l'art. 13.2 LAMB. El fet que formalment la CEAL no fos inicialment aplicable a l'AMB, com s'ha vist, no impedeix admetre que posteriorment les normes internes del més alt nivell, com l'Estatut, hagin reconegut la seva eficàcia, que s'ha vist plasmada en la mateixa LAMB.

2.4 Cap un ‘govern local’ metropolità

En realitat, la proclamada universalitat de fins i les clàusules generals de competències són congruents amb la consideració de l'AMB com una entitat local de caràcter territorial, igual que ho és el municipi.

Es podria objectar que la diferència principal és que el municipi és l'articulació organitzativa d'una comunitat veïnal, d'una col·lectivitat de persones amb identitat pròpia i uns ‘interessos’ propis. Mentre que l'AMB es configuraria més aviat com una comunitat o agrupació de municipis, a la qual no se li reconeixerien uns interessos propis, sinó que no podrien ser altres que els propis dels municipis agrupats.

Ara bé, les diferències són subtils. La realitat és que, segons ha estat dit, “[les àrees metropolitanes] es tracta d'institucions que han de ser exponents d'uns interessos públics metropolitans de referència, en el ‘reconeixement’ dels quals es fonamenta la seva existència”⁶. I en aquest sentit, s'ha pogut dir que “un cop constituïdes, les àrees metropolitanes tenen, doncs, la consideració d'ens locals, distints dels municipis que les integren, i estan dotades d'un feix de competències lligades a les peculiaritats de la col·lectivitat del territori que representen. En definitiva, compten amb una *capacitat* de direcció política i administrativa dels assumptes que els incumbeixen, per a la gestió dels interessos respectius”⁷.

⁶ Dictamen CGE núm. 14/2010, FJ 2, reiterat al Dictamen CGE núm. 15/2014, de 3 de juliol, FJ 3.1.A.

⁷ Igualment, Dictamen CGE núm. 14/2010, FJ 2, reiterat al Dictamen CGE núm. 15/2014, de 3 de juliol, FJ 3.1.A.

El reconeixement de l'existència d'una col·lectivitat local metropolitana, això és, d'una comunitat de persones amb interessos comuns d'àmbit metropolità, —els interessos metropolitans— està precisament a la base de l'atribució a l'AMB de les potestats públiques que, com hem vist, li permeten imposar deures i obligacions al ciutadans i incidir així en la seva posició jurídica.

Aquesta orientació també és la que fonamenta l'atribució de competències a l'AMB sobre el desenvolupament econòmic i social, així com sobre la cohesió social i territorial, i que són pròpies de les entitats de caràcter territorial, que se sustenten sobre una col·lectivitat pròpia.

En definitiva, la naturalesa, l'abast, i les formes de reconeixement de les potestats i competències de l'AMB la configuren com una veritable entitat de 'govern local', capaç de determinar una política pròpia en relació als interessos que li són específics. En un cert sentit, tot això permetria configurar l'AMB com un veritable 'municipi metropolità', com una 'ciutat metropolitana', si no fos, sobretot, per la forma d'elecció dels seus òrgans de govern. Aquest és un debat que està per encetar dins d'un context més general de reorganització territorial, que amb caràcter general parteix del manteniment de l'AMB com un ens intermediari de govern local (Font i Llovet, en premsa), i del sistema electoral local.

Ara bé, també és cert que les experiències comparades ofereixen un cert grau de relativització sobre l'existència material d'una veritable comunitat de ciutadania metropolitana que se senti identificada i participi políticament en la seva determinació política (Tomàs, 2016).

3. La projecció de l'AMB

Ja fa temps sosteníem que l'àrea metropolitana "ha de disposar de les competències de planificació i de gestió corresponents a l'ordenació territorial, urbanística, econòmica, ambiental, de l'habitatge i del treball respecte del propi territori i població. Però també ha de tenir garantida la participació com a tal en les institucions i processos d'àmbits superiors. És a dir, capacitat d'interlocució directa a nivell estatal i a nivell europeu" (Font i Llovet, 2010). Aquestes dues vessants de la projecció institucional, interior cap als municipis metropolitans, i exterior cap a la Generalitat, l'Estat i les instàncies internacionals, ofereixen un camp per córrer de gran abast.

3.1 La projecció de l'AMB cap als municipis metropolitans

La realitat és que les competències reconegudes per la LAMB de 2010 tenen un potencial d'actuació extraordinàriament positiu pel que fa a la seva relació amb les polítiques municipals. Destaquen, per la seva novetat, les relacionades amb el desenvolupament eco-

nòmic i social, així com amb la cohesió social i territorial, ja esmentades, que permeten l'articulació d'una política econòmica i social metropolitana.

Així, per exemple, l'art. 14, H) LAMB atribueix a l'AMB la competència per "promoure la implantació polítiques públiques comunes en matèria de serveis municipals i de foment de la cohesió social i territorial, amb la finalitat de millorar les condicions de vida dels ciutadans i l'equilibri territorial dels municipis de la integren". En un cert sentit, es tracta d'una versió modernitzada de les competències provincials previstes a l'art. 36 LBRL, el que afavoreix la consideració d'una hipotètica província metropolitana, o d'una àrea metropolitana exempta de província⁸.

En efecte, la funció de promoure la implantació de polítiques públiques comunes en matèria de serveis municipals evoca la funció provincial de coordinació d'aquest servei de cara a la seva prestació integral (art. 36.1,a) LBRL). La STC 111/2016 ha aclarit que la previsió introduïda per la LRSAL segons la qual les Diputacions poden preveure formes de prestació unificada o supramunicipal dels serveis municipals (art. 36.2, a) *in fine*) no és inconstitucional, sempre que les normes que complementin aquesta previsió deixin marges de participació als municipis⁹.

En aquest sentit, es pot entendre que l'AMB pot estar habilitada per establir plans i programes de coordinació dels serveis municipals —establir polítiques públiques comunes— en àmbits com la seguretat, els serveis socials, la promoció de la cultura, etc., sempre amb les finalitats assenyalades de cohesió social i equilibri territorial, i amb respecte a l'autonomia municipal¹⁰. Especialment, en garantia d'això darrer, la pròpia LAMB estableix la participació dels municipis en la formulació de plans i programes metropolitans (art. 38).

Com s'ha plantejat més amunt, aquesta pot ser una via per a la 'metropolitanització' de polítiques públiques locals. Les competències metropolitanes en aquest àmbit són competències pròpies, no delegades pels municipis, i per tant l'AMB les pot exercir en règim d'autonomia i sota la seva pròpia responsabilitat.

3.2 La projecció exterior de l'AMB

L'AMB, com totes les administracions o les institucions públiques, despleguen també la funció d'atorgar una projecció exterior relacional d'aquestes institucions, comunitats o col·lectivitats, no ja per a la satisfacció directa de les pròpies necessitats ni per a l'ordenació dels propis serveis, no només per a l'organització política de la pròpia comunitat, sinó també per actuar externament com a interlocutors d'unes aspiracions que tenen una dimensió exterior al propi territori.

Es tracta de ser actors de negociació, en el cas que ens ocupa, amb l'organització política nacional —amb la Generalitat—, amb l'organització política estatal

⁸ Una visió completa de la problemàtica de les diputacions provincials i del seu tractament a Barrero Rodríguez (2017).

⁹ Hi ha una mena d'equilibri entre l'autonomia provincial i la municipal (Gracia Retortillo, 2016).

¹⁰ El Dictamen del CGE 14/2010, en analitzar els arts. 13 i 14, G9) i H), del que seria la LAMB, va concloure que "Cap d'aquests preceptes suposa un desapoderament de les competències municipals que comporti una vulneració de l'autonomia local garantida en el bloc de la constitucionalitat".

—l'Administració de l'Estat— i amb les organitzacions polítiques europees i internacionals. L'organització o la institució d'un fenomen urbà o metropolità ha de jugar també aquesta funció de ser l'element de relació i de projecció exterior i, per tant, de negociació en favor d'aquesta realitat (Font i Llovet, 2010).

Això porta a desplegar la participació en la formulació de les polítiques públiques de l'Estat i de la Generalitat, com a tal entitat metropolitana, i no només dels municipis agrupats o de les entitats associatives municipalistes.

Especialment novedós pot ser plantejar la relació directa de l'AMB amb l'Estat. És cert que dins de la dinàmica d'"interiorització" del règim local en les CCAA, parcialment relativitzada per la STC 31/2010¹¹, les "altres entitats locals" diferents del municipi i de la província, tenen un "fuerte grado de interiorización autonómica" (STC 214/1989), que les distancia encara més de les relacions directes amb l'Administració de l'Estat.

Tanmateix, en el moment actual cal repensar aquesta orientació pel que fa a les àrees metropolitanes, i en concret, a l'AMB. L'exercici de les seves competències en matèria d'aigües, o de transports, o d'habitatge, per posar uns exemples, no és pensable sense la participació prèvia en la definició estatal de les polítiques públiques en aquest sectors. Naturalment, sempre es pot exercir una funció de *lobby* en benefici dels interessos metropolitans, però del que es tracta és d'institucionalitzar uns procediments i uns organismes on la participació de l'AMB estigui legalment garantida.

Aquesta exigència es fa encara més evident a partir de les polítiques impulsades per la Unió Europea: per posar un sol exemple, ha estat ressaltada l'estreta relació entre, d'una banda, la dinàmica de les *smart cities*, en un context d'una "Agenda urbana europea" propulsada per la Comissió europea (Comissió Europea, 2014) i aprovada al Pacte d'Amsterdam el mes de maig de 2016, i d'altra banda, el fenomen metropolità i les seves articulacions institucionals¹². O, en un altre ordre de coses, les dinàmiques derivades de la "Nova Agenda Urbana", sorgida de l'Hàbitat III (Quito, 2016) i recollida en la resolució 71/256 de 23 desembre de 2016 de l'ONU.

Convé pensar també, per tant, en la 'metropolitanització' de les polítiques públiques autonòmiques i estatals, això és, en la incorporació a aquestes polítiques de les exigències urbanes metropolitanes, i no només en l'exercici per l'AMB de les seves pròpies competències.

3.3 Cap al reconeixement constitucional de les àrees metropolitanes

Totes les anteriors consideracions porten a considerar el futur de l'AMB en un context on resulta clau 'blindar' la realitat metropolitana allí on és reconeguda, així

com la seva articulació institucional a través d'una entitat de govern metropolità.

Abans s'ha assenyalat que una província metropolitana gaudiria de la protecció constitucional de la seva autonomia. També, i encara amb més potència, un municipi metropolità. Aquestes serien opcions en la línia de la 'refosa institucional' i de simplificació d'estructures.

Altres opcions passarien per la possibilitat d'incorporar el nivell metropolità a la mateixa definició constitucional dels elements de l'organització territorial de l'Estat, tal i com ja ha succeït a Itàlia, amb la capacitat de garantia i d'impuls de la institució que això significa. Possiblement, la competició internacional i mundial de les grans metròpolis, i l'emergència de la ciutat com a nou referent de construcció política, n'exigeixen una determinació constitucional (Font i Llovet, 2010).

En la mesura que en un o altre moment es donin les circumstàncies i la determinació política per endegar una imprescindible, per tants conceptes, reforma constitucional, en l'agenda política no hi pot mancar el reconeixement constitucional de les àrees metropolitanes.

4. Conclusions

L'actual regulació de l'Àrea Metropolitana de Barcelona permet configurar-la com una veritable entitat de govern local, dotada d'autonomia, que més enllà de ser una administració prestadora de serveis, disposa de les potestats i prerrogatives necessàries per portar a terme polítiques públiques d'ordenació de la vida econòmica i social al seu territori, i pot exercir la seva iniciativa en virtut d'una clàusula general de competències pròpies i en virtut de la col·laboració amb els municipis.

L'AMB estaria habilitada per projectar la seva acció cap a l'establiment de polítiques comunes amb els municipis metropolitans i cap a la interlocució i projecció exterior de tot el territori metropolità, a nivell autonòmic, estatal i internacional.

En una futura dinàmica de reformes constitucionals, caldria plantejar el reconeixement constitucional de les ciutats metropolitanes com a elements estructurals de l'organització territorial de l'Estat.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

BARRERO RODRÍGUEZ, C. (2017). La situación actual de las diputaciones: los extremos esenciales de un debate por resolver. A L. Parejo (Dir.), *El futuro de la Administración local y el papel de los gobiernos locales intermedios* (pp. 315-360). Barcelona: Fundación Democracia y Gobierno Local.

CAPORALE, M. (2015). L'attuazione delle smart cities. Competenze e livelli di governo. *Istituzioni del Federalismo*, 4, 949-974.

¹¹ Vegeu Galán Galán i Gracia Retortillo (2010). També, els comentaris de Bayona, Fuentes i Mir a *Revista Catalana de Dret Públic*, número especial sobre la STC 31/2010.

¹² Entre molts altres, el número monogràfic dedicat a "Smart cities e amministrazioni intelligenti" de *Istituzioni del Federalismo*, núm 4 de 2015, i especialment els treballs d'Enrico Carloni i Manuel Vaquero Piñeiro (Carloni i Vaquero Piñeiro, 2015) i de Marina Caporale (Caporale, 2015).

CARLONI, E., i VAQUERO PIÑEIRO, M. (2015). Le città intelligenti e l'Europa. Tendenze di fondo e nuove strategie di sviluppo urbano. *Istituzioni del Federalismo*, 4, 865-894.

COMISSIÓ EUROPEA (2014). *La dimensió urbana de les polítiques de l'UE-Elements fonamentadors d'una Agenda urbana UE* (COM (2014) 490). Brussel·les: Comissió Europea.

DI LASCIO, F. (2015). Le città metropolitane. A M. Almeida, C. Tubertini i P. Costa (Dirs.), *La racionalización de la organización administrativa local: las experiencias española, italiana y portuguesa* (pp. 369-415). Cizur Menor (Navarra): Civitas Thomsom Reuters.

GALÁN GALÁN, A., i GRACIA RETORTILLO, R. (2011). Estatuto de autonomía de Cataluña, Gobiernos Locales y Tribunal Constitucional. *Revista d'estudis autonòmics i federals*, 12, 237-301.

GRACIA RETORTILLO, R. (2016). La LRSAL ante el Tribunal Constitucional: la afectación de la autonomía local. A T. Font i A. Galán (Dirs.), *Anuario del Gobierno Local 2015/2016* (pp. 225-280). Barcelona: Fundación Democracia y Gobierno Local.

FONT I LLOVET, T. (2010). L'ordenació metropolitana en la Catalunya autònoma. Evolució i perspectives. A J. Fuster (Ed.), *L'Agenda Cerdà. Construïnt la Barcelona metropolitana* (pp. 433-458). Barcelona: Ajuntament de Barcelona, Lunwerk editores.

FONT I LLOVET, T. (2018). El municipio constitucional: balance y perspectivas de reforma. A B. Pendás (Dir.) *España constitucional (1978-2018) Trayectorias y perspectivas* (vol. V, pp. 4337 ss). Madrid: Centro de Estudios Políticos y Constitucionales.

FONT I LLOVET, T. (en premsa). Els governs locals intermedis: del model napoleònic a la projecció metropolitana. *Revista catalana de Dret públic*, 57.

FUNDACIÓN DEMOCRACIA Y GOBIERNO LOCAL (2011). *Libro Verde, Los Gobiernos locales intermedios en España*. Madrid: FDyGL.

TOMÁS, M. (2016). Tendencias metropolitanas en el mundo (Issue Paper 1). Barcelona: Observatorio Metropolis.